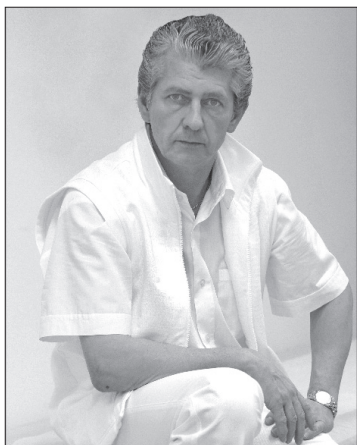

Oto Košta

Management úspěšné ordinace praktického lékaře

MUDr. Oto Košta, Ph.D., se narodil 14. 12. 1956. Lékařskou fakultu Univerzity Palackého v Olomouci absolvoval v roce 1982. Po krátké praxi patologa ve Fakultní nemocnici v Hradci Králové působil od roku 1984 ve Fakultní nemocnici v Olomouci jako vedoucí lékař závodního zdravotního střediska a oddělení zdravotní výchovy. Zároveň externě pracoval na II. interní klinice. V té době založil i nadaci kardiovaskulární rehabilitace „Nový život“. Už tehdy se začal věnovat sportovní medicíně. Byl několik let lékařem

dálkových plavců a tenistů, později ligových fotbalistů Sigmy Olomouc a I. HFK Olomouc.

V devadesátých letech absolvoval odborné stáže ve Švýcarsku, v SRN a v Izraeli, v roce 2006 pak v kanadském Torontu.

V odborné praxi se zabýval problematikou makrolidů (přednášky v ČR a Portugalsku) a zdravým životním stylem (Česká televize, Český rozhlas, odborný tisk), kterému se formou poradenství věnuje i v současné době spolu s aktivitami v oblasti potravinových doplňků a oxygenterapie.

Od roku 1993 má soukromou ordinaci všeobecného praktického lékaře pro dospělé. Je odborným asistentem LF UP v Olomouci a LF OU v Ostravě, konzultantem zahraničních firem v ČR pro zdravotnické projekty a členem odborných společností.

V roce 2010 obhájil dizertační práci na téma „Možnosti zlepšení kvality péče v praxi všeobecného praktického lékaře pro dospělé“.

Je nositelem Kříže sv. Václava.

Oto Košta

Management úspěšné ordinace praktického lékaře

Grada Publishing

Upozornění pro čtenáře a uživatele této knihy

Všechna práva vyhrazena. Žádná část této tištěné či elektronické knihy nesmí být reprodukována a šířena v papírové, elektronické či jiné podobě bez předchozího písemného souhlasu nakladatele. Neoprávněné užití této knihy bude **trestně stíháno**.

MUDr. Oto Košta, Ph.D.

MANAGEMENT ÚSPĚŠNÉ ORDINACE PRAKTICKÉHO LÉKAŘE

Recenze:

Doc. MUDr. Svatopluk Býma, CSc.

TIRÁŽ TIŠTĚNÉ PUBLIKACE:

Vydání odborné knihy schválila Vědecká redakce nakladatelství Grada Publishing, a.s.

© Grada Publishing, a.s., 2013

Cover Design © Grada Publishing, a.s., 2013

Vydala Grada Publishing, a.s.

U Průhonu 22, Praha 7

jako svou 5221. publikaci

Odpovědná redaktorka Mgr. Jitka Straková

Sazba, zlom Josef Lutka

Fotografie a přílohy dodal autor.

Počet stran 112 + 8 stran barevné přílohy

1. vydání, Praha 2013

Autor a nakladatelství děkují společnostem Akuna CZ, s.r.o., BIOPHYS, spol. s r.o., Komerční banka, a.s., NUTREND D.S., a.s. a Všeobecné zdravotní pojišťovně České republiky za podporu, která umožnila vydání publikace.

NA PARTNERSTVÍ ZÁLEŽI

KB

Vytiskly Tiskárny Havlíčkův Brod, a.s.

Názvy produktů, firem apod. použité v knize mohou být ochrannými známkami nebo registrovanými ochrannými známkami příslušných vlastníků, což není zvláštním způsobem vyznačeno.

Postupy a příklady v této knize, rovněž tak informace o lécích, jejich formách, dávkování a aplikaci jsou sestaveny s nejlepším vědomím autorů. Z jejich praktického uplatnění však pro autory ani pro nakladatelství nevyplynou žádné právní důsledky.

ISBN 978-80-247-4422-3

ELEKTRONICKÉ PUBLIKACE:

ISBN 978-80-247-7815-0 (pro formát PDF)

ISBN 978-80-247-7835-8 (pro formát EPUB)

OBSAH

Předmluva recenzenta	8
Předmluva	10
1 Všeobecné praktické lékařství jako medicínská disciplína	11
1.1 Charakteristika oboru	11
1.2 Historický vývoj konceptu všeobecného praktického lékařství	12
1.2.1 V době předválečné	12
1.2.2 V období 1948–1989	12
1.2.3 V době po roce 1989	13
1.3 Současná koncepce oboru všeobecného praktického lékařství	13
1.3.1 Definice, předmět a cíle oboru	14
1.3.2 Vymezení činnosti oboru	15
1.3.3 Pracovně lékařská péče	16
1.3.4 Dispenzarizace	16
1.3.5 Struktura optimální sítě zdravotní péče v oboru	17
1.3.6 Odborné a profesní řízení oboru	18
1.3.7 Ekonomické zajištění primární péče	18
1.3.8 Vzdělávání pracovníků v oboru	19
1.3.9 Systém celoživotního vzdělávání	20
1.3.10 Kvalifikační předpoklady pro vedoucí funkce v oboru všeobecné praktické lékařství	20
1.3.11 Priority výzkumu a výzkumná pracoviště	21
1.3.12 Kvalita poskytované péče v oboru	21
1.3.13 Standardy a doporučené postupy pro obor	22
1.3.14 Napojení na mezinárodní aktivity	23
1.4 Porovnání předností a nedostatků aktuálních modelů všeobecného praktického lékařství	24
1.5 Výroční zpráva Světové zdravotnické organizace	25
2 Motivace k volbě oboru	27
3 Rezidenční místa	28

4	Základní rozvaha projektu všeobecného praktického lékaře (feasibility study) – aneb kdy, kde, s kým a jak	30
5	Kvalita péče v ordinaci všeobecného praktického lékaře	34
5.1	Definice kvality péče	34
5.2	Některé vybrané indikátory kvality péče v ordinaci všeobecného praktického lékaře	41
5.2.1	Komunikace s pacientem	41
5.2.2	Sledování vývoje hodnot krevního tlaku a cholesterolu jako indikátoru kvality péče	45
5.2.3	Možné budoucí kritérium kvality péče – péče o diabetika 2. typu	53
5.2.4	Prevence onemocnění jako strategické rozhodnutí a program	55
5.2.5	Účelná farmakoterapie – příklad antibiotik . . .	63
5.2.6	Dotazník jako audit spokojenosti pacientů	66
5.2.7	Ekonomické hledisko ordinace praktického lékaře	74
6	Něco o nás aneb Kdo se bude starat o ty, kteří se celý život starají o druhé	78
7	Zkušenosti se v medicíně obvykle nedají předávat, musí se získat	80
8	Diskuse a doporučení	82
9	Závěr	90
	Použitá literatura	97
Příloha 1:	Diplom celoživotního vzdělávání lékařů	100
Příloha 2:	Rozhodnutí o udělení akreditace	101
Příloha 3:	Jmenování školitelem v oboru praktické lékařství pro dospělé	103
Příloha 4:	Dotazník pro pacienty	105
	Přehled použitých zkratk	107
	Rejstřík	109
	Souhrn	111
	Summary	112

Věnování

Mým učitelům – ZŠ a Gymnázia O. Vaňorného ve Vysokém Mýtě, LF UP v Olomouci, školiteli postdoktorandského studia a všem dalším, kteří se mě snažili, přes moji limitně omezenou absorpční kapacitu da-
nou především inteligencí, něco naučit. Za toto sebezničující úsilí jim patří můj dík, obdiv a uznání.

A celoživotnímu příteli, primáři MUDr. Vladimíru Košovi – za to, že byl.

Oto Košta

Předmluva recenzenta

Požadavky na moderní zdravotní systém zahrnují bezpečnost, efektivitu, orientaci na pacienta, časovou výkonnost a rovnoprávný přístup. To vše nelze bez kvalitní a výkonné primární péče zajistit.

Situace v České republice je již v mnoha aspektech primární péče srovnatelná se stavem ve vyspělých státech EU, ale je třeba ji dále rozvíjet. Srovnání obsahu péče u nás a v zemích EU ukazuje, že nemocnice a specialisté v České republice stále poskytují řadu služeb a formy péče, které by mohly být poskytnuty v primární péči, a tím uměle navyšují náklady na léčebně preventivní péči (LPP). Souvisí to s kompetencemi všeobecných praktických lékařů, s organizací a financováním zdravotní péče.

S naplňováním moderních trendů se postavení lékařů primární péče mění v postavení lékařů klíčových, kterým by se mělo dostávat podpory a vážnosti od kolegů ve složkách péče sekundární a terciární i v celé společnosti.

Uvedená konstatování a cíle musí kromě vlastní léčebné a preventivní péče naplňovat i management soukromých praxí v primární péči. Kvalitní LPP nelze bez uvědomění si cílů, možností a priorit a bez dobrého managementu dosáhnout. Na jednu stranu je v ČR jistě dost teoretických publikací o obecném managementu, ale na druhou stranu chybí informace, jak tyto aplikovat v primární péči.

Jednou z možností, vedle učení se z vlastních chyb, je převzít poznatky od zkušenějších úspěšných kolegů, kteří jsou ochotni se o ně podělit – tak, jak to v této oblasti poprvé nabídl svojí publikací MUDr. Oto Košta, Ph.D. Poté zpravidla není obtížné ve své ordinaci zavést obdobné postupy a procesy tak, aby kvalita poskytované LPP byla co nejvyšší. Vše se samozřejmě odrazí ve vyšší spokojenosti pacientů, ale i lékařů a dalších zdravotnických pracovníků podílejících se na poskytování primární péče.

Kniha se přiměřeně věnuje všem oblastem důležitým z hlediska managementu praxe všeobecného praktického lékaře od prvních úvah až po její provozování. Za přínosné lze považovat zejména otázky kvality poskytované léčebné a preventivní péče, a to jak ze strany pacientů a poskytované LPP, tak i provozu ordinace. V současné době se připravuje legislativa, která bude tuto problematiku řešit i v ambulantní sféře, a lze konstatovat, že zde zmíněné skutečnosti s největší pravděpodobností budou součástí

metodiky sledování kvality poskytované péče. Též všem dalším doporučením je vhodné věnovat pozornost.

Závěrem je možné konstatovat, že předkládaná publikace kombinující v sobě 30letou zkušenost s vědeckým přístupem k vedení praxe VPL, je vhodná jak pro začínající všeobecné praktické lékaře, tak i starší kolegy, kteří si své zkušenosti a poznatky mohou porovnávat a jistě i některé zde uvedené využít třeba jako inspiraci ve své praxi.

Doc. MUDr. Svatopluk Býma, CSc.
předseda SVL ČLS JEP

Předmluva

Jednoznačným motivem a cílem publikace je předat cílové skupině – studentům závěrečných ročníků lékařských fakult, rezidentům oboru všeobecné praktické lékařství a praktikům začínajícím svoji praxi – více než třicetileté zkušenosti z oboru a z provozování ordinace. Především proto, aby se mohli vyvarovat chyb, které již učinili jiní, aby byli upozorněni na úskalí, která je mohou očekávat, či aby jim byly předány (zcela prostě a bezúplatně) varianty řešení problémů, se kterými se mohou setkat, případně se kterými se autor již musel vyrovnat. Snahou bylo postihnout co možná nejširší spektrum problematiky týkající se činnosti všeobecného praktického lékaře – od záměru věnovat se oboru – přes předatestační přípravu – až k samotné realizaci založení a provozování praxe.

Jak úspěšná tato snaha byla, posoudí čtenář sám na následujících stránkách.

MUDr. Oto Košta, Ph.D.

1 Všeobecné praktické lékařství jako medicínská disciplína

Motto: „*Všechny medicínské obory by měly poznat praktické lékařství, protože od něho pacienti dostávají a jemu je také vracejí.*“

R. Fraser

1.1 Charakteristika oboru

Všeobecné lékařství charakterizuje především řada specifíků – má odlišnosti v epidemiologii nemocí a stavů, v prostředí a podmínkách, v nichž se péče poskytuje, v metodách a přístupech, které všeobecný praktický lékař (VPL) a jeho spolupracující tým v primární péči používají. Jedná se o naprosto samostatnou medicínskou činnost, při které za veškeré úkony, ať medicínské, posudkové, sociální, ekonomické či jiné, nese vždy plnou odpovědnost dotyčný lékař.

Jeho péče představuje linii prvního kontaktu občana se zdravotnictvím a je otevřená všem problémům bio-psycho-sociální sféry pacienta. Je tedy koordinovanou komplexní zdravotně-sociální péčí poskytovanou v případě VPL většinou dlouhodobě a kontinuálně, která v sobě zahrnuje soubor činností souvisejících s podporou zdraví, prevencí, vyšetřováním, léčením, rehabilitací a ošetřováním včetně domácí péče. Všeobecné praktické lékařství je medicínský obor, který každoročně ošetří největší počet pacientů, obor, který slouží WHO jako měřítko úrovně zdravotnického systému: „*Zdravotnictví státu je takové, jakou má primární péči.*“ (WHO)

Postupně se všeobecné lékařství prosazuje i jako akademický obor, který má co nabídnout jak studentům lékařských fakult, tak i absolventům postgraduálního studia. Představuje spolupráci univerzitních výukových pracovišť s terénní medicínou (community based medical education) a je považován za významnou součást moderní výuky budoucích lékařů.

Dynamické změny demografické, hospodářské, politické, legislativní a sociální na jedné straně i nesmírně rychle se vyvíjející poznatky ve vědě, výzkumu a technických prostředcích na druhé straně mění i nazírání na kvalitu poskytované péče. Ta je úzce spojena s finančními prostředky, které do ní plynou, a s jejich hospodárným vynaložením. Kvalitní

primární péče je vizitkou kulturní a vzdělané společnosti a je schopna systému ušetřit velké množství finančních prostředků. Z tohoto úhlu by se k ní také mělo přistupovat a zpětné vazby se pak musí pozitivně projevit jak u uživatelů, tak u poskytovatelů zdravotní péče.

1.2 Historický vývoj konceptu všeobecného praktického lékařství

1.2.1 V době předválečné

Vývoj praktického lékařství lze sledovat již od starověku. Od 12. století se v medicíně křesťanské Evropy začaly prosazovat různé lékařské školy, které využívaly poznatků řecké, římské i arabské medicíny s respektováním toho, že vedle racionální terapie léčitelů je nutná i přízeň bohů – hovoříme o tzv. klášterní medicíně.

Po založení lékařských fakult byla přijata medicína univerzitní, která se pokusila jako první o vymezení kompetencí různých lékařských pracovníků.

Mezníkem je 16. století, kdy z důvodů opatření proti epidemiím vznikly územní spády (obvody). Vedoucí osobností tohoto období je vynikající praktický lékař Jan Marek Marci z Kronlandu.

Léta do roku 1848 jsou charakteristická snahou o potlačení infekčních nemocí a vydáním generálního zdravotního řádu. V roce 1873 byl zaveden jediný titul pro lékaře – *medicinae universae doctor*.

Po vzniku první republiky se u nás vyvinul v souladu s evropskými trendy systém rodinných lékařů, kteří na velmi dobré úrovni zabezpečovali zdravotní péči pro své pacienty, a to ve velmi širokém rozsahu, což se odrazilo na zlepšení zdravotního stavu populace.

1.2.2 V období 1948–1989

Po roce 1948 byl převzat sovětský zdravotní systém, který preferoval ambulantní specializovanou péči, později došlo k oddělení oboru pediatrie a gynekologie. Ambulantní specialisté se soustřeďovali do poliklinik a byla zrušena svobodná volba lékaře, což narušilo vazbu a důvěru mezi pacientem a lékařem a ve svém důsledku se negativně projevilo na kontinuitě péče.